

MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
KB KÖZIGAZGATÁSI ÉS ADMINISZTRATÍV
OSZTÁLYA

SZIGORUAN BIZALMAS !

Bp., 1976. május 20.

Kad/14/23/76.

Készült: 1 példányban

Simon György

Nyíri Sándor
Szigorúan bizalmas.
76. máj. 22.

L. V. 21
Yarza Zoltán

Yarza Zoltáné

E m l é k e z t e t ő

a Koordinációs Bizottság 1976. május 19-i üléséről

Jelen voltak: Biszku Béla, Benkei András, Korom Mihály, Szakács
Ödön, Szíjártó Károly, Rácz Sándor és Nyíri Sándor
elvtársak.

- Napirend:
- 1./ A párttagok ellen indított büntetőügyekben a tájékoztatási kötelezettség érvényesülésével és szabályozásával összefüggő kérdések.
  - 2./ Előterjesztés a fegyveres katonai szolgálatot vállalási meggyőződésből megtagadók büntetőpolitikai megítéléséről.
  - 3./ Különfélék.

Állásfoglalások:

- 1./ A bizottság a párttagok ellen indított büntetőügyekben a tájékoztatási kötelezettség érvényesülésével és szabályozásával összefüggő kérdéseket tartalmazó jelentést tudomásul veszi.
Megállapítja, hogy a KB Titkárság fenti kérdéseket szabályozó 1958. és 1966. évi határozatának végrehajtása rendben folyik. A gyakorlati tapasztalatok azt bizonyítják, hogy az említett határozatok a párt- és állami szerveknél az időmúlás és a vezetők cseréje következtében nem érvényesülnek egységesen, néhol értelmezési hibák fordulnak elő.

Az értelmezési hibák megszüntetése érdekében a Közigazgatási és Adminisztratív Osztály a két határozatot küldje meg a területi pártszerveknek és azok helyes és egységes értelmezésére - az

Magyar Országos
Levélár

117

elhangzottakra figyelemmel - hívja fel a figyelmet.

Az állami szervek vezetői gondoskodjanak arról, hogy a bűnüldöző és igazságügyi szervek dolgozói a határozatokat újra tanulmányozzák, egységesen értelmezzék és a jövőben is azok szerint járjanak el.

A vitában felmerült kérdéseket a Központi Ellenőrző Bizottsággal is egyeztetni kell.

- 2./ A katonai szolgálatot vallási okokból megtagadókkal kapcsolatos eljárásról szóló jelentést a bizottság tudomásul veszi, a felvetett kérdéssel egyetért. Javasolja, hogy a kérdés megoldása érdekében a témát a Honvédelmi Bizottság tűzze napirendre.

Nyíri Sándor
/ dr. Nyíri Sándor /

Simon György

LEGFŐBB ÜGYÉSZ

SZIGORUAN TITKOS!

===== Yarga Zoltánné

TÜK. 00417/1976.

=====

25. 100. 1976

E L Ó T E R J E S Z T É S
=====
a Koordinációs Bizottsághoz

a tájékoztatási kötelezettség szabályozására a párttagok ellen folyamatban lévő bűnügyekben.

A büntető ügyekben eljáró hatóságok különleges tennivalóit az MSZMP Titkárságának 1966. március 8-i határozata szabályozza abban az esetben, ha a büntető eljárással érintett személy a párt választott szerveinek és a párt apparátusának tagja, olyan fontosabb munkakört betöltő személy, aki a járási, vagy annak megfelelő más pártbizottság, illetve magasabb pártszerv hatáskörébe tartozó személy, vagy párttag.

Részletesen van szabályozva az a kérdés, hogy mely esetekben van szükség előzetes engedély beszerzésére, mikor áll fenn előzetes értesítési kötelezettség és mikor elegendő pusztán utólag tájékoztatást adni.

Több okból felmerül a már említett párthatározat alapján kiadott utasítások felülvizsgálásának szükségessége. Elsősorban azért, mert a különböző vezető funkcionáriusok ellen folytatott büntető eljárások törvényességéhez fontos politikai érdek fűződik. A pártellenőrzésnek ezen a területen is maradéktalanul érvényesülnie kell. A párttagok állami felelősségrevonását ki kell egészíteni a pártvonalon történő felelősségrevonással. Ez igen jelentős feladat, ha

Magyar Országos Levéltár

112

figyelembe vesszük, hogy a bűncselekményt elkövetők 6 %-a a párt tagja.

A szóbanforgó kérdésben legfőbb ügyészi utasítás kiadására utoljára 1966-ban került sor.

A párthatározat végrehajtása nem okoz gondot abban az esetben, amikor előzetes engedély kérésére van szükség, mert az e vonatkozásban megállapított személyi kör egyrészt szűk, másrészt igen ritka esetben fordul elő az ebbe a körbe tartozó személy elleni büntető eljárás.

Problémát jelent azonban a gyakorlatban annak az igénynek a kielégítése, amely az előzetes tájékoztatási kötelezettségre vonatkozik. A nyomozás elrendeléséről és a gyanúsítottkénti kihallgatásról előzetesen tájékoztatni kell az illetékes pártszervet, ha olyan állami, gazdasági, vagy társadalmi szerv valamely vezetőjét kell gyanúsítottként kihallgatni, aki a budapest, megyei járási /városi, kerületi/ pártbizottság végrehajtó bizottságának hatásköri listáján szerepel.

Ezzel kapcsolatban a nehézséget az okozza, hogy a pártszervek hatásköri listáját az ügyészségek nem ismerik, de ha az rendelkezésre is állna, nehéz lenne figyelemmel kísérrni valamennyi ügyet abból a szempontból, hogy az érintett személyek között nem fordul-e elő olyan, aki valamely pártszerv hatásköri listáján szerepel.

Ezen kívül a hatásköri listák változnak. Erre figyelemmel az a kérdés merül fel, hogy mennyiben szükséges a hatásköri listán lévő különböző vezetők esetében az előzetes ^(tájékoztató) kötelezettség fenntartása.

Amennyiben ennek fenntartása a jövőben is szükséges, valamennyi pártszervet kötelezni kell arra, hogy a hatásköri

listát és annak esetleges változásait a büntető ügyekben eljáró hatóságokkal közölnék. Jelenleg ugyanis az a helyzet, hogy ha gyanítható, hogy valamely személy hatásköri listán szerepel, az ügyészség először érdeklődik ez iránt, majd annak eredményétől függően intézkedik. E fontos párthatározat végrehajtását azonban nem lehet ilyen formában a véletlenre bízni, hanem a végrehajtás feltételeit kell megteremteni.

A párthatározat alapján kiadott 002/1966. számú legfőbb ügyészi utasítás arról is rendelkezik, hogy a párttag ellen történt vádemelésről - akkor is, ha nem tölt be fontosabb munkakört - az illetékes pártszervezet mindig értesítsék. A nyomozás megszüntetéséről csak akkor kell értesítést adni, ha a párttag a nyomozás során előzetes letartóztatásba került.

A Központi Bizottság Közigazgatási és Adminisztratív Osztálya azt az igényt vetette fel, hogy a nyomozás megszüntetéséről akkor is adjunk értesítést, ha az érintett párttag szabadlábon van. Ezt az igényt jogosnak tartom, hiszen az eljárás alá vont személynek fontos érdeke fűződik ahhoz, hogy pártszervezete arról is tudomást szerezzen, ha vele szemben a nyomozást megszüntették. Amellett lehetséges az is, hogy bár a nyomozást megszüntetik - például a Btk. 60.§-a alapján - a pártfegyelmi eljárás lefolytatására mégis szükség van.

Miután nem ismeretesek előttünk a büntető eljárásban részt vevő társfőhatóságok által kiadott erre vonatkozó utasítások, helyes lenne a valamennyi főhatóság által kiadott utasítást áttekinteni abból a szempontból, hogy azok között az összhang fennáll-e, illetve a büntető eljárás folyamatának megfelelően egységesen kellene szabályozni a tennivalókat abban az esetben, ha az e folyamatnak megfelelő összhang nem lenne biztosított.

*Chis
1966
fig*

3 péld. szel.

1976. 11. 22. P.G.

Bírósági

IGAZSÁGÜGYMINISZTER

SZIGORUAN
TITKOS!

Készült: 2 pld-ban
1 pld. 3 lap
1. sz. példány
Sfsz.: 052-2/1976.

Szám: 0067/1976.

Varga Zoltán

Rendelési irat. Fel. út - ter. Ell. a ?
Maimth non vallási alapon differenciálás.

Fogilag rendezni! FELJEGYZÉS

Honv. főnökökkel megbeszéltem. M. rendelt. honv. tri.
a katonai szolgálatot vallási okokból megtagadókkal

kapcsolatos eljárásról.

Sp. elnökletos 202 - Részlet szöveg, Est. Rajonost
non szöveg.
Wölköt a név és néma! Közlésbe beontani!

A vallási meggyőződésük miatt fegyveres katonai szolgálatot megtagadók ügyét többször vizsgáltuk az elmúlt évtizedekben. Az utóbbi időben ismételten szóba került, hogy velük szemben a bírósági büntetés helyett esetleg más módon is el lehetne járni. Három évtizedes közvetlen tapasztalatunk van arról, hogy a jehovisták, nazarénusok vagy más vallási szektákhoz tartozók a még oly szigorú szabadságvesztés büntetés kilátásba helyezésével sem kösztethetők fegyveres katonai szolgálat teljesítésére. Jellemző rájuk, hogy szinte kivétel nélkül vállalták a több éves szabadságvesztés büntetést, ezalatt kifogástalan magatartást tanusítottak, munkateljesítményük jelentősen az átlag felett volt. A tapasztalatok szerint nem várható a jövőben sem, hogy a szabadságvesztéssel való fenyegetettség eltérítené őket vallási meggyőződésüktől.

Legutóbb a Német Demokratikus Köztársaságban tanulmányoztuk az ilyen személyekkel kapcsolatos eljárást. Ott 1964 óta a vallási meggyőződésük miatt fegyvert nem fogó személyekkel kapcsolatban nincs gond. Bevezették ugyanis a fegyver nélküli szolgálatot, az ilyen személyeket építő alakulatokhoz vonultatják be és ott dolgoztatják őket. Fegyvert nem kapnak, eskü helyett fogadalmat tesznek.

Ma is politikai kérdésnek tartjuk a haza védelmével kapcsolatos köteleességek teljesítését. Politikai kérdésnek lehet azonban tekinteni azt is, hogy ne növeljük az elítéltek számát, ha ez nem feltétlenül szükséges. Ha megtaláljuk a módját a fegyver nélküli katonai szolgálat bevezetésének, akkor a jehovisták stb. a néphadsereg keretén belül fognak hasznos tevékenységet folytatni és nem fogják növelni az elítéltek számát. Ezt a megoldást elvileg nem zárja ki az új honvédelmi törvény sem. Hatályos jogszabályainkat tehát nem kell megváltoztatni a kérdés rendezése érdekében.

A jelenlegi gyakorlat szerint a fegyveres katonai szolgálatot vallási meggyőződés miatt megtagadó személyek átlagosan három évi szabadságvesztés büntetést állnak ki. Ezt követően mindennemű honvédelmi kötelezettségük megszűnik, mert újból katonai szolgálatra nem kapnak behívót. Ez azt jelenti, hogy a későbbiekben tartalékos katonai szolgálatra sem vehetők igénybe és a kérdés bonyolultságát az mutatja, hogy még elképzelések sincsenek a háborús helyzetben teendő intézkedésekre. Amennyiben e személyek fegyver nélküli katonai szolgálata lehetővé válna, mind a sorkatonai, mind a tartalékos és háborús igénybevételük megoldható lenne. Figyelemmel arra, hogy ezek az emberek egyébként kifogástalan magatartásúak, példamutatóan fegyelmezettek, a néphadsereg részére hasznos munkát végeznének.

Figyelemmel lehetünk arra is, hogy viszonylag kis létszámról van szó. 1976 elején a büntetés-végrehajtási intézetekben összesen kb. 100 vallási meggyőződés miatt katonai szolgálatot megtagadó sze-

mély töltötte büntetését. A katonai bíróságok évente kb. 30-60 személyt ítélnék el ilyen büncselekmény miatt. Vizsgálódásaink során mindig felmerült az a kérdés, hogy a fegyver nélküli katonai szolgálat bevezetése nem fogja-e elősegíteni a szektákhoz tartozó személyek gyarapodását. Megítélésünk szerint a kérdés rendezhető úgy is, hogy az ne adjon lehetőséget a szektáknak a létszám növeléséhez.

Mindezek figyelembe vételével javasoljuk, hogy a leírt elvi alapon a Honvédelmi Minisztérium - az Állami Egyházügyi Hivatallal egyeztetett módon - tegye meg a szükséges intézkedéseket a jelen feljegyzésben foglalt személyek esetében a fegyver nélküli katonai szolgálat bevezetésére. Amennyiben bárki megtagadná ilyen körülmények között a katonai szolgálat teljesítését, változatlanul büntető eljárást indítanánk ellene. A javaslattal a Katonai Főügyészség, a Legfelsőbb Bíróság Katonai Kollégiuma és az MNVK Hadkiegészítési és Mozgósítási Csoportfőnökség, valamint az Állami Egyházügyi Hivatal egyetért.

Budapest, 1976. május 5.

/Dr. Korom Mihály/